

Rajavartiolaitos
Kirjaamo
rajavartiolaitos@raja.fi

25.3.2024

cc: VPRVLEoikeudellinenenosasto@raja.fi

Viite: Lausuntopyyntö VN/5349/2024

Lausunnon laatija: Christian Kvikant

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyin maahan-
tulon torjumiseksi

Lausuntopyynnössä mainitaan, että lausuntoja voivat antaa myös muut kuin jakelussa mainitut tahot, joten lausun yksityishenkilönä seuraavasti:

1. Esitys tulisi laajentaa niin, että se kattaa kaikkea organisoitua turvapaikkamenettelyyn pyrkivien maahantuloa, riippumatta siitä, onko se välineellistettyä, siinä muodossa kuin se lakiesityksessä on määritelty tarkoitettavan.
2. Lakiehdotuksen 4 §:n ensimmäisessä momentissa eriteltyt edellytykset tulisi höllentää, jotta valtioneuvoston yleisistunto voisi suoraviivaisemmin päättää kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten vastaanottamisen rajoituksista.

Perustelut

Esityksen kohdan 1.1 taustoituksessa välineellistäminen määritellään toimiksi, joihin vieras valtio ryhtyy, painostuskeinona muita valtioita kohtaan. Lakiehdotuksen soveltamisalaa (2 §) on kuitenkin laajennettu kattamaan kaikki vaikuttamispyrkimykset, myös silloin kun ovat muiden kuin valtioiden tekemiä.

Lakiesitys ei siten ota kantaa sellaiseen turvapaikkamenettelyyn pyrkivien maahantuloon, joka on organisoitua ja laajamittaista, mutta jonka tarkoitus ei ole painostus tai pyrkimys vaikuttaa Suomeen sinänsä, vaan toimijoiden tavoitteena ja kannustimena on hankkia itselleen taloudellista etua. Tällaisia toimijoita voivat rikollisjärjestöjen ja ihmissalakuljettajien lisäksi olla myös vieraan valtion organisaatiot tai niiden edustajat.

Vaikka viestimissä on laajasti kerrottu ja sosiaalisessa mediassa julkaisuissa videoissa on esitetty, kuinka Venäjän rajaviranomaisen edustajat valvovat maahan saapumista rajan pinnassa, ei julkisuuteen ole esitetty näyttöä siitä, että toimien ensisijainen tavoite olisi nimenomaan Suomen painostaminen tai vaikututtaminen. Tai että se olisi ylempänä organisaatiosta ohjattua. Tällainen tieto, sikäli kun on olemassa, on ainoastaan tiedusteluviranomaisten hallussa.

Tulisi myös huomioida, että puhdas kiusanteko ei itsessään voida pitää painostamisen keinona, ellei siihen ole osoitettavissa jonkinlainen tavoitteellisuus.

esityksen säännöskohtaisessa perusteluissa, sivun 55 viimeisessä kappaleessa on toimijalla mainittu tarkoittavan myös rikollisjärjestöä tai muuta laittoman maahantulon järjestäjätahoa. Mutta perusteluihin on tullut semanttinen virhe siinä, että oletetaan näiden tahojen tavoitteena tai pyrkimyksenä olevan vaikuttaa Suomeen. Tämä tuskin lienee olevan heidän tarkoituksena, vaan tavoitteena on pikemmin ylläpitää tilaa missä taloudellinen hyöty voidaan maksimoida. Siitä, että jokin toimi käytännössä vaikuttaa johonkin, ei voida vetää johtopäätös, että toimilla olisi myös jokin vaikuttamispyrkimys.

Epälooginen on myös perusteluissa mainittu huoli siitä, että nimenomaan välineellistetty maahantulo voi horjuttaa Suomen yhteiskuntaa, kuormittamalla viranomaisia, lisäämällä yhteiskunnan polarisaatiota ja aiheuttamalla yhteiskunnassa epäluuloja, kun saman aiheuttaa myös spontaani ja omaaloitteisesti tapahtuva laajamittainen turvapaikkahakumenettelyyn pyrkivä maahantulo.

Olisi selkeämpää, jos valtioneuvostolla olisi oikeus rajoittaa maahantuloa suoraan sen mukaan, saapuuko rajan yli turvapaikanhakuprosessiin pyrkiviä henkilöitä, joilla ei ole edellytyksiä hakea kansainvälistä suojelua Suomesta. Esim. heidät voidaan olettaa voivansa hakea kansainvälistä suojelua saapumismaasta, johon ovat asianmukaisesti anoneet viisumia sekä saapuneet kyseiseen maahan laillisesti ja vapaaehtoisesti.

Christian Kvikant